

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 6.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**

Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos postt
soronkint 5 krjával
számláttnak.

Hirek és kombinációk.

Debreczen, május 26.

(D.) Az emberi agy arra való, hogy gondolkozzék, a száj arra való, hogy beszéljen, a politika kávéénikéi pedig épenséggel nem tehetnek egyebet. Vannak emberek, kiknek semmi dolguk és mert a vérkeringés folytonos működése olyan, mint egy befűtött kazán feszerejének nyomása, a hajtókerekek olykor ha üresen járnak is, de járnak habár a gép egész szervezete mozdulatlan. A tétlen emberek kényszer gondolkozása is ilyen üresen járó hajtókerek, de hát azért csak jár, jár s a légáram, melyet mozgásával megbolygat, pletykának nevezetik. Ez a pletyka aztán hullámszerűen tovább-tovább, berezgi az egész országot, sőt olykor az egész világot is, de hogy honnan bugyog, hol fakadt föl, hol van eredeti forrása? Arról nem tud senki.

Tisza Kálmán kormányzásának harmadik évében, a nemzeti színház előtt nagy sebbel-lobbal közlekedett felém egy Sennyey-párti ó-konzervatív képviselő. Már a keze-lába rendellenes mozgása figyelmeztetett hogy a gépezet nagyon meg lehet telve gőzzel s a ventilációra szükség van. Hát csakugyan, már messziről kezdett

kiabálni, vajjon a leg és legújabb ujságot tudom-e? Ha én találtam volna ki, — szóltam, — akkor tudnám, — mert csak addig friss az; de mikor már százféle variáció is keresztül-kasul gázolt, nincs meg benne az ő eredeti sajátságából, amiért tulajdonképen kitalálva lett, semmi. Ám halljuk!

Az ujság az volt, hogy Tisza Kálmán a legrövidebb idő alatt megbukik. „Ibis redibis, non (?) morieris in belló.“ Amely legrövidebb idő borzasztó módon sokféle lehet. Elkezdve egy századrész másodpercztől egy egész évszázadig, sőt még tovább. A Tisza Kálmán legrövidebb ideje, ezen ujságolás eredetétől számítva még 13 évig tartott.

A Bánffy-kabinet ingadozásáról is ily hírek vibrálnak a levegőben, de hogy honnan kerültek oda? Ki találta ki és miért találta ki? Avagy hogy miből következtek? Arról persze a krónika nem szól. A király bizalmát bírja, a többség bizalmát bírja: hát a föld honnan mozog? Melyik politikus Galilei merné rátenni a fejét: hogy mégis mozog? Annyi tény, hogy az ilyen: „beszéljük,“ „mondják,“ „híre jár“ stb. kaecáknak a felbukkanása és eltűnése, időközönként minden kormány alatt felmerül, de ahol

semmiféle jel nem mutatkozik avagy szolgál utbaigazításul, hát a mint a hir szárnyra kapott, úgy el is röpül.

Sokkal fontosabb színezete van amannak a másik hírek, hogy t. i. Apponyi és Horánszky a delegációk tárgyalásán részt venni nem akarnak. Ami ha igaz, pedig ha tartja magát, akkor mindenesetre hogy mond valamit. Hallani is már találgatást és kombinációt eleget s bizony nagyon nehéz ezek közül a legvalószínűbbet kihalászni.

A nemzeti párt helyzete kétségbeejtő, ez igaz. Ennek Zichy Nándor és Eszterházy Miklós Móríc a néppárttal beharangozott teljesen. Az az ultramontán elem, mely ez ideig Apponyiéknak oszlopos támogatója vala, minden czókmókosztól a néppárti táborba tette át főhadiszállását s ezek nélkül az Apponyi hadserege semmi! Itt állnak tehát ők, a vezérek, hadsereg nélkül és vagy át kell svengolnionk a néppártra — de minek? Hiszen ott van Zichy meg Eszterházy, ezeket tul nem illesztálhatják; vagy át kell svengolnionk a kormánypártra. Megtehetik ugyan, hogy megmaradnak nemzetieknek öten hatan; avagy pártönkivülieknek: öt-hat vezér, katonaság nélkül, de hogy valaha

TÁRGZA.

Elemér nászutja.

— A Debreczeni Ellenőr tárczája. —
Németből szabadon: K. Balogh Ilona.

— Küzdelemteljes napok következtek, míg végre sikerült Elemérnek közös gyámjok beleegyezését kinyerni az ő és Gizella házasságához. És most uton vannak az ő otthona felé és egy utban eső vasuti állomás váró termében, hol pár órát várni kellett volt idejük csak végig tekinteni a kiállott nehéz harszokat.

— Valóban nehéz volt az öregek beleegyezését kinyerni — mondta Elemér — utoljára azt hiszem még saját leányokat könnyebben adták volna hozzám, annyira féltettek téged a sovány művészi kenyértől.

— Mivel te atyai örökségedet nevemre irattad, ez volt előttük határozó, mintha nem tudnám te édes — felelé Giza.

— Hanem te is keményen tartottad magad drágám, hogy tudtál oly kegyetlen lenni, oly soká gondolkozni?

— Soká, te gunyolódó! — mintha nem ösmerted volna percztől fogva érzelmeimet. Hanem nem méltán gondoltam-e hogy csak azért akarsz, mert...

— Bosszúból? — nevetett Elemér — és e szerepre nem akartál vállalkozni. Lásd én boldog voltam, ha egyáltalán akarsz. Mert valld meg nem volt e részvét is előmozdítója, hogy végre hajlottál kérésemre, részvét a szegény művész és a megugrasztott kérő iránt. Nem igaz?

— Részben, ha mindent tudtál volna, mily nehéz volt. — Azt hiszem Elza mégis irigy volt kissé reám s ő befolyásolta az öregeket is.

— Persze ő el volt kényeztetve főleg általad s ezt most Károlyka folytathatja. Szerencsét kívánok neki. — De mily nagyszerű volt a hirtelen támadt aggódó szeretete irántad, féltve téged a könnyelmű művész mellett az élet gondjaitól, magam is hajlandó volnék hinni gyanudban, ha illő volna férfinak ily hiuság. De valóban könnyelműleg ígérted is nekem kezéd, angyalom!

— Most már megint nevensz, te gonosz, édes, jóságos, legeslegjobb, — mondá Giza arczát a neki legbiztosabb helyen, ifju férje keblén rejté el pillanatra, de aztán meggondolta, hogy a hely, hol voltak, a váróterem nem alkalmas hely és talán feltűnést okozhat.

E pillanatban szólalt meg a esengetyü, mely a vonatot jelzé, utasaink összeszedték málháikat és a kijárási felé tartottak. Utközben sürgönyözni fogok,

— szólt Elemér — mert ez a vonat éjjel fog D.-be érkezni s mégis jó lenne, ha valaki és valami várna bennünket, a hosszú ut ugyis kifáraszt kissé téged.

— Azon ne aggódj, kár volna a szegény öreg álmát zavarni, mertreményem öreg asszony gondolzza kis háztartásod, — szólt mosolyogva Gizella — különben van gondoskodva az én bőrdömbe, hogy éhen ma ne haljunk és holnap meglásd mily kedélyessé varázslom én a te gyaníthatólag legényes otthonodat, otthonunkat javítá ki gyorsan. — Szóltál valamit?

Elemér szólni akart, de csak hallgatott és fejét elfordítva, arczán valami különös vegyülete volt a fíus pajkosság és ellágyulásnak.

Giza aggódva kérdé: Valami bajod van?

— Semmi, semmi — felelte — csak sok, csak nagy ez a boldogság. Az öröm, hogy te az enyém vagy! kiáltá önfeledten. — Vigyázz szemeidre édes boldogságom, ne nézz így reám, mert nem tudom igazán mit tegyek veled.

— Elemér! Ez egyetlen szó volt Giza válasza, de ebben ki volt fejezve mind-amaz érzés, ujjongás boldogsága fölött, szeretethez nem szoktatott szívének teljes hálája.

az elvesztett hadsereget visszazerezhessék? Arra igen-igen kétségesek lehetnek a kilátások.

Apponyi és Horánszky, aligha tisztában vannak azzal, hogy mit kellene a jelen körülmények közt csinálniok. Ha a delegációtól visszavonulnak, talán csak időt akarnak nyerni, talán csak egyet akarnak aludni, hogy fölébredvén, pihent agyvelővel gondolkozhassanak a tenni valók felett. Addig talán adja is elő magát valami, talán nyílik valami alkalom, amelyet megragadhatnak, szóval amint a német mondja: „Kommt Zeit, kommt Rath!“ És ha ők maguk sincsenek a teendőkkal tisztában, annál kevésbé lehetnek mások s hogy az eddig kolportált hírek egytől-egyig üres feltevések kifolyásai, abban megnyugodhatik az egész politizáló kávénéni világra!

A tanári-kör évrő gyűlése.

Debreczen, május 26.

Folyó hó 23-án, szombaton délután tartotta a debreczeni kerületi tanári kör évrő gyűlést, melyen nemesak a helybeli tagok vettek részt szép számmal, hanem megjelentek a vidéki tagok közül *Leffler Samu* és dr. *Victorisz Miklós* nyíregyházi ág. ev. főgimnáziumi és *Kassai Nándor* nagy-kállai algimn. tanárok.

A gyűlés megnyitása után *Dóczi Imre* elnök napirend előtt felszólal és a legnagyobb örömmel üdvözlö *Géressy Kálmán* az új tanker. kir. főigazgatót, akiben egyesül a kormány bizalma és a tanárság szeretete; kéri a főigazgatót, hogy előkelő állásában se feledkezzék meg a debreczeni tanári körrel, amelynek eddig oly buzgó és érdeklődő tagja volt.

Géresi Kálmán csak ajándéknak és előlegnek tekinté a kör bizalmát és elismerését, melyet a jövőben úgy akar megszolgálni, hogy fokozottabb érdeklődéssel fog viseltetni a tanári kör ügyei iránt.

Majd *Kardos Albert* felolvassa az

Hosszu utazás után megérkeztek D.-be, hol, mint *Gizella* is tudta, *Elemér* lakott; késő éj volt, de a tele hold megvilágítá a regényes fekvésű várost, oly szép volt az est, hogy *Elemér* indítványára gyalog indultak utnak; rövid menet után, a városhoz vezető fasorban jobbra egy *Gizella* előtt tündéri szépségű kis palota előtt állottak meg. *Elemér* zsebéből kulcsot vett elő és kinyitotta a díszes vasrácsot aajtáját, mely előtt állottak. *Gizella* megbüvölve állott meg a mesébe illő látvány előtt, a tele hold sugarai varázsszerűen világíták meg a remek műzsléssel rendezett kert, sugarai megtörték a bokor sötét árnya közül elővilágító fehér szobrokon, és az ugrókatk eszevegvő vizsugaraiban.

A bokrok közül oly meszeszerűen ragyogott elő az egyemeletes kis palota, hogy *Giza* csaknem félelmesen sóhajtott, attól félve, hogy álma elröppen a hangos szótól, susogva kérdé emeleten lévő kerek ablakra mutatva: Ez a te műtermed? *Elemér* igenlő válaszára kiszámítá, hogy a két oldalt mellette levő kisebb ablakok két-két kis szobáé, a konyha alkalmasint az erdő felőli oldalon, az én jövő műtermem, gondolá elégedetten.

A gyönyörű stílu lépcsőzeten fölhaladva *Elemér* egy más kulcsot vett elő

évrő jelentést, melyben apróra beszámol a kör ezidei életéről és a melyből egy részt szőszert is ide iktatunk.

Élete második felében járó körünk még sokkal fiatalabb, mintsem döcezenés nélkül haladhatna a kitaposott nyomokon. Ennek és még inkább a millenni-umi ünnepeknek s talán a tagtársaink között előfordult betegségeknek tulajdoníthatjuk, hogy nem feleltünk meg az ügyrend azon követelményének, mely minden óra gyűlést rendel.

A kör a maival együtt összesen hat rendes gyűlést tartott. Szeptember 29-én alakult meg 45 taggal és mult évi tisztviselői karával; első feladatának tekintette a f. évi munkaprogram megállapítását, melybe 8 általánosabb s elméleti érdeklő, részint aktuális és gyakorlati jelentőségű pontot vett föl. E pontok közül négygyel behatóbban is foglalkozott körünk, amennyiben felolvasás és vita tárgyául szolgáltak. A közoktatási tanács kérdését tárgyalta dr. *Balassa József* az októberi, az igazgatói teendőket fejtegette *Harmath Gergely* a decemberi, a felsőbb leányiskolákról értekezett dr. *Gulyás István* a febr., az érettségi vizsgálat reformjáról *Sinka Sándor* a márcz. gyűlésen.

Mindenik felolvasás hosszabb és érdekes eszmecsere adott alkalmat, mely bizonyára jótékony hatással volt az ősz részvevőkre. A felolvasások nyomtatásban is megjelentek, *Balassa*, *Harmath* és *Sinka* tagtársunké az Orsz. Tanáregyesületi Közlöny idei évfolyamában, dr. *Gulyásé* a Debreczeni Prot. Lap 1896 február havi számaiban. Nem csekély elégtételünkre szolgálhat az, hogy mind e felolvasásokat a sajtó elismeréssel fogadta, de még inkább emelheti önézetünket, hogy a körnek két aktuális kérdésben hangoztatott szava általános viszhangra talált a tanári közvéleményben, t. i. majdnem minden kör es felszólaló magáévá tette azon álláspontunkat, melyet *Balassa* világos előadása nyomán foglalta el a közoktatási tanács, valamint *Sinka* mélyreható és szellemes fejtegetései alapján az érettségi vizsgálat reformja ügyében.

Minden egyes gyűlésünkről részletes tudósítás jelent meg hivatalos lapunkban, az Orsz. Tanáregyesületi Közlönyben, a

és a magas szárnyas ajtót megnyitva a benn uralgó homály elűzésére egy elkészített viasz tekereset meggyújtott s bámuló ifju hitvesének karját nyujtva, a hosszú korridoron keresztül felvezeté a lépcsőn, mely minden fordulatnál remek látványt nyujtott az izlésesen és kiváló műzsléssel megválasztott és elhelyezett délszaki nővények és remek márvány szobrokból álló csoportok által és a tarka festésű ablakok fönt fantasztikusan világíták meg úgy a lépcsőt, mint felérkezve az előcsarnokot.

Egy ajtónál megállva *Elemér* azt mondá. Ez ajtó vezet az uraság lakosztályába.

Megnyitá az ajtót. *Giza* aggódva követé a belépőt. De nem fogunk zavart csinálni? kérdé, vagy nincsenek honn?

Elemér mosolygott, és a bámuló szép szemektől meghatva, egymás után nyitotta föl egy elegáns teljes lakosztályhoz tartozó szobák ajtóit, azonban a legvégsőt kinyitva nem tudta magát tovább tartóztatni és a bájos feleségét keblére vonva remegő hangon mndá: Ez az új háziasszony szentélye, ide csak az ő engedélyével lehet bejönni.

Gizella ekkor érté meg, hogy saját otthonában van

mely egyébként is a legjobb előzékenységet tanusítja a mi körünk iránt.

A kör azonkívül élénk érdeklődéssel kísérté az országos tanáregyesület, a magyar tanárság körében s általán a magyar tanügy terén végbemenő nevezetesebb eseményeket és mutatkozó jelenségeket. A kör két ízben is üdvözölte a tanáregyesület nagynevű elnökét, dr. *Beöthy Zsoltot*, a kinek tiszteletére 1895. októberében a tanáregyesület választmánya (azon nagyszabású akciójáért) fényes összejövetelt rendezett és a kit *Ó Felsőge* f. év havában a közoktatási tanácsnak ügyvivő alelnöki tisztségével tüntetett ki. Bizalmát és elismerését fejezte ki a központi választmánynak azon nagyszabású akciójáért, melyet *Balogh Péter* tanár memorandumja alapján indított meg a magyar tanárság erkölcsi és anyagi helyzetének javítására. Csatlakoztunk a szegedi főreáliskolai tanároknak azon mozgalmához, melylyel a helyettesítés terén előforduló visszaságokat óhajtják megszüntetni.

Mély megilletődéssel emlékezett meg ama nagy veszteségről, amely nagy tudósunk, *Szarvas Gábor* halálával érte a magyar tanárságot, valamint részvétét fejezte ki azon váratlan csapás alkalmából, mely közvetlen körünket érte, midőn a tragikus végzet megfosztotta egyik érdemes tagjától, a sokunk szívéhez oly közel állott *Békési Gyula* tanker. kir. főigazgatótól. Viszont örömmel jegyezte föl jegyzőkönyvébe, hogy a kir. főigazgatósnak kitüntető tiszte ideiglen is, végleg is egy-egy tagtársunkra esett t. i. *Cserhalmy József*re és *Géresi Kálmán*ra. — S midőn ez az utóbbit épen mai gyűlésünk szívből üdvözölte új állásában, tette azt azon reményben és tudatban, hogy bármennyire más hatáskört rendelt a királyi kitüntetés *Géresi Kálmán*nak, körünkhöz való viszonya bizonyára semmiben sem fog változni.

Megemlíthető még, hogy ügyrendünket megköldöttük s egyéb tekintetben is szíves tájékozással szolgáltunk az eperjesi körnek s a körre most alakuló szolnoki kartársaknak.

Midőn e néhány vonással képet igyekeztünk nyujtani körünknek a f. iskolai évben végzett munkásságáról és törekedtünk beszámolni a kör életével kapcsolatos minden jelenségről, tisztelettel kérjük a gyűlést, szíveskedjék a jelentést tudomásul venni, irántunk pedig jóakaró szíves elnézést tanusítani.

A kör helyesléssel fogadja a jelentést és ezzel kapcsolatban kimondja, hogy az idei tagdíjakat nem szedi többé, zavar elkerülése végett kéri tagjait, hogy tartozásaikat a központi pénztárnál röjják le Budapesten.

Elnök egy új tagot jelent be, *Mitrovics Gyula* ev. ref. lelkészt, a ki egyszersmind az országos tanáregyesületnek is tagjává lesz ez uton.

A tanáregyesület központi tisztviselőire beadandó szavazatok ügyében azt határozza a gyűlés, hogy a körnek minden tagja küldje be szavazatát akár neve aláírásával, akár nevének oly módon titokban tartásával, mint azt a Tanáregyesületi közlöny megszabja, a debreczeni kör elnökéhez, *Dóczi Imre*hez f. évi június hó 8-ikáig.

A központi választmányba tagokul *Cserhalmy József* r. kath. gymn. igazgatót és *Sinka Sándor* ev. ref. főgymn. tanárt küldi ki a kör.

Elnök végül maga és tisztársai nevében megköszönvén a tagok szíves bizalmát, lemond állásáról és a tisztújítás megejtéséig felkéri a gyűlés vezetésére *Géresi Kálmán* főigazgatót.

Géresi Kálmán a tiszti állások betöltésére hívja fel a gyűlést, de a kör a szavazást mellőzve egyhangú felkiáltással újra megválasztja a tavalyi tisztikart, u. m. *Dóczi Imre* ev. ref. főgymn. igazgatót

elnöknek, *Cserhalmy* József r. kath. gymn. igazgatót alelnöknek, *Harmath* Gergely állami főreáliskolai tanárt pénztárosnak és *dr. Kardos* Albertet, ugyancsak főreáliskolai tanárt, titkárnak. A gyűlést társas vacsora követte, melről más helyen közlünk értesítést.

Szilágyi Mihály alapítványainak története.

Az Andaházy Szilágyi Mihály nevét mostanában sűrűbben mint máskor halljuk emlegetni. — Most ötven éve, hogy a derék öreg ur, családjának utolsó sarja bőkezű alapítványából megnyitott a nevét viselő nevelő intézet szemben a debreczeni városházával. — Fél század múlva gyökeres reformokra szorult a nemes ifjakat nevelő intézet. Foglalkoznak is a reform kérdésével úgy az alapítóval rokonsaládok körében, mint a kollégiumban, amelynek egyik intézményeül tekinthető a történelmi nevezetességű piacz-utcai Szilágyi ház; amelynek erkélyéről Kossuth Lajos gyújtotta harszó kedvét a debreczeni népnek.

A reformra vonatkozó indítványok e héten szönyegre kerülnek a tiszántuli ev. ref. egyházkerület közgyűlésén.

Gyakran előfordul a Szilágyi Mihály neve egy másik alapítványával kapcsolatban, amelyet a Ludovika akadémiában tisztnek készülő debreczeni és biharmegyei ifjak taníttatására tett.

Debreczen város közgyűlése ma jelöli ki maga részéről az alapítvány jótéteményeire pályázó ifjakat.

Ez alkalomból érdekes elmondani egyet-mást arról a régen sírbau porladó emberbarátról, aki egész vagyonát üdvös közönségre áldozá. Akinek sírja fölött bár megfordították az ősi családi cimert, — de azért az Andaházy-Szilágyi név nem halt ki vele; él az örökké abban a két nagy alapítványban, amelyek által magyar ref. ifjakat segít hasznos polgároká nevelni.

Lovassy Andor, aki a Debreczenben is jól ismert *Nadányi* Imrétől, a híres agarasztól és lovaglótól hallotta az egész történetét, így beszéli el az alapítványok keletkezésének történetét.

Az öreg Szilágyi dúsgazdag és rendkívül szeszélyes ember volt. Temérdek birtokot és nagyon sok készpénzt szerzett. Maga Nyíregyháza városa 40000 ezüst forinttal tartozott neki. (Ővé volt B. Ujfalu és Földes között elterülő pár ezer holdas Andaháza pusztja; amelynek egy része az öreg ur szép majorjával együtt ma egy debreczeni polgár, Jámbor Ferencz uram, birtokában van.)

Szeretete, rokonszenve mindig változott, mint a jó idő malma. Hol kegyeibe vette az atyafit, hol eltaszította magától.

Legközelebb állt hozzá a *Sebes* familia s mindenki azt hitte, hogy ők lesznek a gazdag Szilágyi Mihály örökösei; azonban egyszer összekapott az öreg ur a *Sebes* fiukkal és magához hívatta egyik legjobb barátját *Nadányi* Imrét és így szólt hozzá: Édes öcsém! Én végrendeletet fogok és minden vagyonomat egy intézetre hagyom, hol elszegényedett magyar nemes emberek fiait neveljék.

Nadányi Imre jó barátságba és rokonságban volt a *Sebes* fiukkal, szeretete is őket; megpróbálta tehát puhítani a makacs embert.

— Már olyan bolondot ne csináljon Mihály bátyám — szólt *Nadányi* — hi-

szen azok a kölykök, kiket abban az intézetben fognak nevelni, mikor reggel 5 órakor felköltik őket tanulni, inádság helyett mindig magát fogják még a halóporában is átkozni, hogy miért alapította meg az internátust.

És *Szilágyi* Mihályra hatott ez az érv s újra kibékülve rokonaival, letett a jótékony alapítvány tervéről.

De akkor meg *Nadányi* Imre csapott össze a *Sebes* fiukkal s elment *Szilágyi* Mihályhoz és így szólt: Na kedves bátyám, tudom már mit csináljon a vagyonával!

— Mit csináljak?

— Hát ne hagyja azt se jótékony célra, se a *Sebes* családra, hanem vegyen a pénzen „orientális igaz gyöngyöt”, tegye bele egy puskába és löjje ki a levegőbe, hogy másnak ne jusson belőle.

Hanem bizony *Andaházy Szilágyi* nem hallgatott a tanácsra, hanem a saját szívére és 1843-ban kelt végrendeletében 40,000 ezüst forintot, egy emeletes házat és földet hagyott egy intézetre, hol magyar nemes és véle rokonságban álló családok fiait neveljék, de a mely intézetre református papok gyermekeit felvenni nem lehet.

Ezen kívül 1333 ezüst forintot és 20 krajczárt hagyományozott a Ludovika akadémiának, hogy ennek kamataiból szintén magyar nemes családok sarjadékait neveljék katonának.

Egyidejűleg kikötötte, hogy *csakis református vallású* fiukat lehet kijelölni Debreczen városának, illetve Biharvármegye közönségének s rokonaik előnybe részesítsék.

(A ludoviczeumi alapítványi helyek betöltésénél eddig — bizonyára nem szándékosan — figyelmen kívül hagyták a végrendelet azon intézkedését, hogy a kijelölést a városi közgyűlésnek csakis *ev. ref. vallású* tagjai gyakorolhatják, még pedig szabadon, a magisztrátus befolyása nélkül és egyedül *ref. vallású ifjakat nevezhetnek meg.* A végrendelet ezen intézkedésére a szabadelvűpárt tegnap tartott értekezletén *Miskolczy* Jenő hívta fel a figyelmet.)

Hanem bizony ezt az alapítványt az abszolút korszak alatt szépen felvitték Bécsbe s ott a Stíft-ben morva gyermekek híztak az Andaházy Szilágyi Mihály stipendiumából.

Néhaj Csengeri Imre miniszteri tanácsos, illetve a honvédelmi miniszter perelte vissza 1871-ben ezt az alapítványt az osztrák kormánytól s a hagyományoknak megfelelőleg, rendeltetési céljaira fordítják annak kamatait.

Városi közgyűlés.

Debreczen, május 26.

Nagy érdeklődés mellett nyitotta meg *Dégenfeld* József gróf főispán a májusi közgyűlést, a melynek napirendjére seregestől vannak kitézve igen fontos anyagi és kulturális ügyek. A közgyűlés első dolga a trón iránti ragaszkodás és a kegyelet kifejezése volt a felséges uralkodó családot ért sulyos csapás alkalmából. Debreczen város részvétét az elnöklő főispán tolmácsolta. Soron kívül végeztek harmadfél órai heves szóharc után a városháza építésével. — A többség nem kívánt bele menni bizonytalan kísérletezésbe. *Reichmann* Armin és társai indítványát elvetette. Most már épülhet a városháza. — Kiseb érdeklődés mellett tették levéltárba a híres soproni átiratot. A közgyűlést holnap a zárszámadás tárgyalásával folytatják.

A mai közgyűlés lefolyásáról tudósítónk különben az alábbiakban számol be:

Jóval kilencz óra után nyitotta meg gróf *Dégenfeld* József főispán Debreczen sz. kir. város május havi rendes közgyűlését, amelynek fontos tárgyai szokatlan nagy számban vonzották a törvényhatósági bizottság tagjait a közgyűlési terembe.

A közgyűlés megnyitása után elnöklő főispán kegyeletesen emlékezett meg a *Károly* Lajos főherceg halálával királyunk Ó Felségét ért sulyos csapásról s azon indítványt terjesztette elő, hogy Debreczen sz. kir. város részvétének egy Ó felségéhez intézendő feliratban adjon kifejezést, a mit a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

A polgármesteri két hónapi jelentés felolvasása után a napirendhez kívánt szólan *Csanak* József bizottsági tag, aki azt indítványozza, hogy első sorban a városháza építési ügye tárgyalassék. Ez indítványnak *Komlóssy* Arthur és *Juhász* Ignác is pártjára keltek.

Márk Endre ezzel szemben azt indítványozza, hogy első sorban a zárszámadás s utána közvetlenül a városháza építése tárgyalassék.

A közgyűlés olyan értelemben határozott, hogy a két fontos tárgyat a miniszteri rendeletek után tárgyalják le.

A trachoma-orvos.

A városi tanács dr. *Tihanyi* Sámuel egyik volt trachoma-orvos halála után úgy intézkedett, hogy a trachoma-orvosi teendőket az egész város területén egyedül dr. *Somogyi* Zoltán lássa el 1000 frt díjazás mellett. A belügyminiszternek ez ellen nem volt kifogása, csak azt kívánta, hogy ahhoz a tanács kérje ki a közgyűlés jóváhagyását, a mit a tanács meg is kapott.

Az anyakönyvvezetői hivatal segéd-személyzetének javadalmazásul a belügyminiszter tárczája terhére nem vállalja s így a közgyűlés a tanács határozatához képest a javadalmazást a házi pénztár terhére elvállalta.

Vándor cigányok beoltása.

A belügyminiszter a hólyagos himlő járvány megakadályozása céljából körrendeletet bocsátott ki, amelyben erélyes óvintézkedésekre hívja fel a törvényhatóságokat. Ezek közé tartozik a vándorcigányok kényszer-beoltása, mire nézve a vándor- valamint a városunkban megtelepedett cigányok és pedig úgy a felnőttek, mint a gyermekek ott, a hol találhatnák, ha náluk az elősmert oltás nyomai ki nem mutathatók, beoltassanak, vagy ha annak szüksége mutatkoznék, újra oltassanak. Ezen rendelet foganatosításához szükség esetén karhatalom is igénybe vétessék. A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta.

A városháza építése.

A városháza építése ügyében a *Reichmann* Armin s társai által beadott javaslatot vették ezután nagy érdeklődés mellett tárgyalás alá.

Roncsik Lajos jegyző olvassa fel *Reichmann* Armin és társai ösmeretes indítványát a városháza újra építése ügyében, amelyre nézve a tanács a következő javaslatot terjesztette elő: Minthogy a városházának kibővítése, illetve két emeletre emelése a kormány hatóságilag meg erősített közgyűlési határozattal elrendeltetett, sőt miniszterileg szakértők által tüzetesen felülvizsgáltatott tervek és költségvetés alapján az építkezés árlejtésre már ki is iratott; minthogy továbbá indítványozók sem tervvázlatot, sem hozzávetőleges számítást, mely az indítvány alaposságát csak valószínűvé is tenné, elő nem terjesztettek, sem az ki nem mutatva, hogy 400,000 frttal oly belértékű és annyi helyiséget tartalmazó székhez létesíthető lenne, mint a most érvényben lévő terv szerint előállítható lesz; minthogy végre most már a város a bizony-

talán kísérletezésbe nem bocsátkozhatik, sem pedig jó hírnevét az építés kérdéseinek ily előre haladott állapotban megváltoztatásával kockára nem teheti; az indítványt a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyezően azon javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy az indítvány mellőzendő lenne.

Elnöklő főispán felhívja a közgyűlés figyelmét azon körülményre, hogy mikor a városháza építése ügyében határozatot hoztak, senkisémet tett indítványt a városházának újonnan való építésére. Ma egy ilyen indítvány elfogadása esetleg a város kompromittálásával járna.

Néhány közgyűlési tag kívánságára felolvassák a belügyminiszternek a városháza építését jóváhagyó leiratát.

Reichmann Armin szólalt fel ezután indítványának pártolására. Hogy a határozat hozatala alkalmával nem szólalt fel, annak abban adja magyarázatát, hogy nem volt tisztában a városházépítéssel.

Komlóssy Arthur hasonló szellemben beszél s a városháza építésénél nagyobb kompromittálásnak tartja, ha új városháza helyett toldozással, foldozással akarja a közgyűlés a városházát átalakítani. Szerinte a beadott indítványt az a veszedelmét akarja a város közönségéről elhárítani, hogy oly nagy költséggel csak megfejtelt városházát kapjon.

Meggyőződést szerzett róla, miszerint a tanács tagjai egyenként valamennyien helyeslik a beadott javaslatot, csak hogy testületileg nem nyilatkozhatnak bizonyos tekintetek miatt ilyen értelemben.

Zajos „eláll” kiáltások hangzottak fel a kijelentésre. Többen követelték, hogy a szónok nevezze meg az illetőket.

Néhány perc mulva folytathatta csak a szónok beszédjét. Többek között a főmérnöknek azt tanácsolta, hogy ne avatkozzék bele az építés ügyébe, csak cselekedjék úgy, a mint a közgyűlés határozza. Ajánlja a javaslatot elfogadásra.

Kardos László bizottsági tag szerint az átalakítás által a szintén elveszti örökre teljes értékét, a míg az új városháza építése által a szükségelt 100000 forint építési többletet teljesen garantirozza. Elfogadja a benyújtott javaslatot.

Lengyel Imre megdönti a javaslattevők által eddig ügyük érdekében használt érveket. — A javaslat mellett felhozott indokokat üres szavaknak, hypothesiseknek tekinti. Kétségbe vonja, hogy 400.000 forintból egy alapjából új városháza felépíthető legyen; sem Reichmann Armin, sem társai pusztán állításának nem akar felülni.

Hivatkozik a Tiszapalotára, a mely csak átalakítás, mégis senki sem mondhatná rá, hogy nem új épület. Nem akarja elítélni a javaslattevőket, de nem tudja felfogni, hogy három év alatt miért épen most jutott eszökbe ennek az indítványnak a megtétele. Azt hiszi, hogy azért nem javasolták ezt előbb, mert féltek, hogy az így is ellenkező közvéleményt nem hódíthatták volna a maguk részére, mert a debreczeni polgár nem akar arról tudni sem, hogy a városháza alapjából szétszórassék. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

Simonffy Imre kir. tan. polgármester azt hiszi, hogy a közgyűlési tagok nagy része nem érti a kérdést kellőleg. Hosszasabban és részletesen érvel az átalakítás mellett s megnyugtatón igyekszik a javaslattevőket a régi terv érdekében. A városháza újra építése szerinte minimum 600.000 frtba kerülne. Lehet 400.000 frtból egy kaszárnyaszerű épületet emelni, de az nem lesz századokra való épület. — Komlóssy Arthurnak a tisztviselőket sértő gyanúsítására is reflektált s azt teljes egészében visszautasította.

Juhász Ignác az előtte szóló szavaira válaszolva beismeri, hogy nem érti

a városháza építési ügyét, nem érti pedig azért, mert állítása szerint a tanács nem készítette az ügyet elő. Nem ismeri el a belügyminiszter azon jogát, hogy azt határozza meg, mennyiért építtessen a város. Indítványozza, hogy az egész ügy vétessék le a napirendről és a tanácshoz utasítsák vissza kellő előkészítés céljából.

Gróf Dégenfeld József főispán e támadással szemben beigazolta, hogy a tanács az ügyet minden oldalról előkészítette s így azok a támadások alaptalanok.

Zádor Lajos nem pártolja ugyan azt, hogy a városháza alapjából lebontassék és azt óhajtja, hogy a második emelet építtessék csak fel, minden díszítés nélkül a lehető legegyszerűbben; de hozzájárul az indítványhoz azért, hogy a tanácsnak alkalom adassék az ő álláspontja érdekében új javaslattal állani elő.

Rösszler Richárd hosszasan beszélt és az új városháza építése mellett hozott fel érveket.

Abrahám László tisztii főügyész az új városháza építését pártolók indokaival foglalkozott. A beadott indítvány nézete lenne a városnak. Ajánlja, hogy az indítványt, a melynek az ügy jelenlegi stádiumában semmiféle célja nincsen, a közgyűlés elvesse.

Stáhl Géza főmérnök részletes számadatokkal érvel az átalakítás mellett. Az indítványt egyébként nem tekinti, mint az ügy elodázását célzó dolognak. A város érdekét látja megsértve az építés elhalasztásával. Kéri, hogy a közgyűlés a tanács előterjesztését fogadja el.

Az idő már tizenkettőre járt s többen szavazást kértek. Óriási zaj között állott fel szólásra.

Juhász Ignác, a ki a főmérnök beszédét támarta meg, kijelenti, hogy nem tartja jó városatyának azt, a ki bármi okból a szerinte a város érdekét képező indítványt nem fogadja el. Személyeskedik a főmérnökkel, annak nyilatkozatát laikusnak tekinti.

Kovács Gábor a nagyváradi városháza terveivel próbálkozott hangulatot csinálni a Reichmann-féle indítvány mellett.

Reichmann Armin akart még beszélni, de a minden oldalról türelmetlenkedő városatyák Eláll! Szavazzunk! kiáltásaira leült, — mire elnöklő főispán elrendelte a két iven is kért névszerinti szavazást, miután Juhász Ignác a maga halasztási indítványát visszavonta.

A kérdés ez volt: elfogadjatik-e a tanács javaslata? igen-é, vagy nem?

Igennel szavaztak 76-an, nemmel 63-an, így a Reichmann Armin és társai indítványa 13 szótöbbséggel elvetetett.

Zajos taps és éljenzés fogadta ezt a diadalmas eredményt.

Félig üres teremben határozták el, hogy Győr vármegyének a pénzügyi ügyekre vonatkozó átiratát a képviselőháznál hasonló szellemű felirattal pártolja a törvényhatóság.

A soproni felirat.

Ezután került tárgyalás alá a Sopron város híres felirata a szólásszabadsággal való visszaélés megakadályozása tárgyában. A tanács a jog- és pénzügyi bizottsággal egyetértőleg a következő javaslatot tette idevonatkozólag: „Bárha az ország jól felfogott érdekével ellentétben állónak látja azt, hogy a költségvetési vitáknak teljesen felesleges hosszadalmissága és a parlamenti harezmodornak igen sokszor személyeskedéssé fajulása által a nemzetnek legsürgősebb érdekei megoldatlanul maradnak, tehát a törvényhozás szabad működése megakasztottnak látszik, — tekintve azonban azt, hogy a parlamenti szólásszabadság a magyar nemzetnek olyan kiváló, drágán

szerzett megbecsülhetetlen kincse, a melyről remélhetőleg pusztán időszerű jelenségek miatt egykönnyen lemondani vagy azt korlátozni nem volna sem észszerű, sem helyes, ezen átirat egyszerűen vétessék tudomásul.

Komlóssy Arthur az indítványt elfogadja, azonban azon különbséggel, hogy a határozati javaslat első részében foglalt mentegetőzések kihagyassanak tekintettel arra is, hogy ez a felirat Sopron városától ered.

Márk Endre kéri a közgyűlést, hogy a javaslatot változatlanul fogadja el.

Dr. Bakonyi Samu szintén a Komlóssy Arthur indítványához csatlakozik. Juhász Ignác és Kiss Albert is hasonló szellemben szólaltak fel.

Elnöklő főispán szavazás alá bocsátja a kérdést, amelynek eredményeképpen a közgyűlés a tanács előterjesztését nagy többséggel elfogadta.

Győr városnak a vidéki városok házainak több adómentességben való részvételére tárgyában, továbbá Kolozsvár sz. királyi városnak a hirlapi bélyegilleték eltörlése, avagy leszállítása ügyében megküldött feliratait hasonló szellemű felirattal pártolják.

Egy órakor Dégenfeld József gr. főispán a közgyűlést berekesztette. Holnap d. e. 9 órakor folytatják az elmaradt fontos ügyek tárgyalását.

Legujabb.

A czár koronázása.

Budapest, május 26. Moszkvából sürgönyzik: A czári pár koronázása nagy ünnepélyességgel, óriási pompával program szerint megtörtént.

Megczáfolt válság-hirek.

Budapest, május 26. Ama rosakaratu híreket, melyek szerint báró Bánffy Dezső közelebb megválnék a miniszterelnökséktől, a leghatározottabban meczáfolják.

Vérengzés Kaneában.

Budapest, május 26. Athénből távirják, miszerint Kaneában az orosz- és görög konzulok huissereit megölték. A mészárlás nagy rémületet keltett. Az eset következményeül az angol- és orosz hadihajókat oda várják.

Egy francia tábornok halála.

Budapest, május 26. Párisból érkezett távirat jelenti, hogy ott tegnapi Monabrea tábornok, egykori hadügyminiszter, meghalt.

Táviratiánkát l. a hetedik oldalon.

NAPI HIREK.

— Személyi hir. Rásó Gyula kir. tan. alispán ma reggel H-Nánásra utazott, hogy ott a mai városi közgyűlésen, melynek tárgyát a városi főorvosi állás betöltése képezi — elnököljön.

— Géresi-bankett. A debreczeni tanári kör minden rendes gyűlése után társas vacsorára szokta marasztalni a tagjait, de f. hó 23-án évszázó gyűléseivel kapcsolatban nagyobb szabású összejevetelt rendezett, melylyel kir. főigazgatóvá kinevezett tagját, Géresi Kálmánt, óhajtotta megtisztelni s a melyre meghívta a helybeli közép- és felsőbb tanintézetek összes tanártestületét. Meg is jelent a Bika kisebbik éttermében a debreczeni tanárság színe-java, képviselvén minden egyes iskolák

ott voltak az ev. ref. akadémia, az ev. ref. főgimnázium, a keresk. akadémia, az ev. ref. tanítóképző és felsőbb leányiskola tanárai közül vagy negyvenen. A felköszöntök sorát Dóczy Imre, a tanári kör elnöke nyitotta meg, a tanári kör nevében üdvözlölvén Géresi Kálmánt, a kinek megítéléséből részt kér magának a tanári-kör is, melynek buzgó és érdeklődő tagja volt. Cserhalmy József mint a főigazgatóság ez időszerű vezetője üdvözlöli az ünnepeltet. Géresi szép és tartalmas beszédében válaszolva, kijelenti, hogy ha bár őszül fejjel foglalja is el nagy felelősséggel járó állását, az emberszeretet, a tanároknak megbecsülését, a környezetéhez való vonzalmat frissen és üdén viszi magával, úgy is akarja megtartani mindvégig. Végtelenül örvend, hogy lelkében az önteltségnek, a hivatali gögnök legkisebb nyomát sem érzi, hanem csak a hála, a köszönet, a ragaszkodás érzelmét látja szívében. Elteti a tanári-kört és annak elnökeit, Dóczy Imre és Cserhalmy József igazgatókat. Sorban állottak föl ezután az egyes iskolák képviselői: Fazekas Sándor főreáliskolai igazgató, Balog Ferenc ev. ref. theologiai, dr. Varga Bálint ev. ref. főgymnasiun, s Dóczy Gedeon felsőbb leányiskolai igazgató. Sinka Sándor főgymn. és dr. Bartha Béla jogakadémiai tanárok. Maga az ünnepelt is többször felszólalt még, megköszönve volt kartásainak meghatóan nyilatkozó szeretetét. A társaság mindvégig a legjobb hangulatban maradt együtt és csak éjfélután oszlott szét.

— **Iskolaszéki ülés.** Az ev. ref. iskolaszék f. hó 27. napján délután 4 órakor ülést tart az ev. ref. egyház tanácstermében. Tárty: folyó ügyek.

— **Piros pünköszt napján.** Tegnapelőtt virradt föl Magyarország ezredik esztendejének piros pünköszt napja ragyogó napsgárral, mosolygó égboltozattal és a keresztyén vallás szentelt csarnokaiban a sok népek egybegyülve, lelkükben nagy örömmel, áhitattal énekeltek az áldások forrásához: Jövel szent lélek Ur isten — Allelujah, Allelujah! kettős örömmel a keresztyén magyarnak; hazája fennállásának ezredik esztendejében ünnepelte a szent lélek eljövételét. A templomokban erről szólt a predikátorok beszéde, méltatván az ünnepek jelentőségét. A hálaadó istentiszteletek után, az ország szívében, a fővárosban, a templomokból egyenesen a kiállítás területére vonult a nép, hol szent helyeknek nézi a munka tárházait s a műveltség palotáit is templomoknak. A hazafiasság eszméit is szent igékül hallja, a melyekhez csak úgy elzárándokol, amelyekben csak úgy áldoz, a melyekben csak úgy hisz, esőndes, de rajongó hittel és bizodalommal, mint a vallás igéiben. — Nálunk Debreczenben őrségi szokás szerint a Nagyerdő volt a nép örömmünepének színhelye. — Vasárnap délután, daczára, hogy a hirteleen jött eső megzavarta a szabadban való tartózkodást, a statisztika feljegyzése szerint körülbelől 18000 ember vonult az erdőbe. Speciálisunknak, a pünköszt másodnap népmulatságnak azonban már a legszebb idő kedvezett. Sűrű tömegekben, nagy sokaságokban hullámzott kifelé az emberáradat már 2 órakor a zöldbe, gyalog, kocsikon, szekereken, Ióháton s a helyi vasuton, mely csak magában, a saját és a máv.-tól kölesönként vagonokban 10000 emberről fogalmat közvetített. A népmulatságra hétfőn délután körülbelől 35000 ember jelent meg. A vígadótól északra, nem messze számtalan sátor állott, melyekben bort, sört mértek s a sátorok előtti tiszta térségen húzta a cigány a vidám tánc alá valót. Ezekon kívül komédiás bódék, körforgó, mézeskalásos sátrak és ki tudná mennyiféle alkalmatosságok kínálkoztak szórakozásra

és apró élvezetekre. — Zengett az erdő a zenétől, a vigasság zajától; a sok ezernyi nép beözönlötte a fák alatti zöld helyeket sétálva, nézve, szórakozva táncolva és játszva. Hullámzott a sokaság a vígadóban, hullámzott az utakon mulatva, nevetve s az egész összeolvadt egy ragyogó, megkapó képpé, melyet leírni alig lehetne. A mulatság sötét estig tartott, aztán példás rendben véget ért, csak a vígadó előtt húzta Rácz Károly a késő órákig.

— **Hivatal átköltözése.** A katonai ügyosztály, melynek hivatali helyisége eddig a Komárom-féle házban, Kossuth-utczán volt, a múlt hét végén átköltözött a Kádás-utca sarkán lévő Hungária kávéház épületének második emeletére, a 14. számú helyiségbe.

— **Ref. főgymnasium Nánáson.** H. Nánáson a város, egyház és társadalom az illetékes tanügyi tényezők támogatása és vezetése mellett — mint a Debr. Prot. Lap írja — tiszteletreméltó buzgalommal fejtenek ki az ez idő szerinti hat osztályú ref. gymnasium megerősítése és nyolcvan osztályúvá emelése körül. A célzott államsegély igénybe vételével remélik elérni. Építkezésre 60 ezer frt, évi segélyül 13 ezer frtot kérnek. De magok a nánásiak is nemes erőfeszítést fejtenek ki. A város képviselő testülete f. é. május 3-án tartott ezredéves közgyűlésében az eddig adott 2100 frt évi segélyhez újabb 3000 frt évi járadékot szavazott meg a gymnasiumnak, az egyház pedig az ujonnan építendő iskola számára egy 15—20 ezer frt értékű telket ajánlott fel. A tanárok fizetését az állami tanárok fizetésének színvonalán tervezi, az 1200, 1400 és 1600 frtos fokozattal a törzsfizetést illetőleg; taneszközökre és a könyvtár gyarapítására pedig évi 1000 frtot vettek fel a költségvetésbe. Nagy elismeréssel kell felemlitenünk, hogy az iskola nagynevű jöltevéjének, Soós Gábornak példája, kinek a nánási gymnasiumnál tett alapítási majdnem elérik a 60 ezer frtot, arra a nemes áldozatra indította Nagy Mihály nánási iparost, hogy összes vagyonát 10 ezer frt értékben végrendeletileg a gymnasiumra és pedig a tanári fizetések kiegészítésére. Nagy Mihály a végrendelet elkészülte után harmadnapra meghalt. Mindezek oly tények, melyek a nánási társadalom uralkodó közszellemre a legszebb világot vetik.

— **Kereskedő ifjak millenniumi ünnepélye.** A debreczeni kereskedő ifjak önképző-egyesülete június hó 4-én tartja meg nagy millenniumi ünnepélyét. Az ünnepélyt rendező bizottságnak sikerült B. Ruzsinszky Ilonát, színházunk remek hangu primadonáját közreműködésre megnyerni. A műsor az egyesületi dalkör énekével kezdődik. Dr. Benedek János tartja az ünnepi beszédet, Scheppel Gyula egyesületi tag pedig szavaltat fog előadni. Ezen kívül magán férfienek és az egyesületi dalkör záréneke következnek. A meghívók már szétküldettek. A kik tévedésből nem kaptak volna és arra igényt tartanak, szíveskedjenek Szent-Királyi Tivadar üzletében e végett jelentkezni. A műsor tartalma alatt számított üldőhelyek lesznek, melyekre a jegyek a belépő jeggyel együtt május 31-től kezdve a meghívó előmutatása mellett Szent-Királyi Tivadar üzletében a jelentkezés sorrendje szerint adatnak ki. Az ünnepélyt táncz követi.

— **Nyomdászok dal- és zeneköre.** A debreczeni könyvnyomdászok, akik a társaságban jogos szereplésüknek csak a napokban rendezett sikerült majálissal adták tanujelét, most új tervet fázdoznak. Dal- és zenekört óhajtanak alakítani, mely a társas élettel közelebbi érintkezésbe hozza őket. A szervező bizottság a következő taggyűjtő felszólítást bocsátotta ki:

A debreczeni könyvnyomdászok 1896. márczius 29-én elhatározták, hogy a társasélet fejlesztése céljából dal- és zenekört alakítanak. Minthogy a terv keresztülvitele, illetve a kör életbeléptetése alulírott bizottságra van bízva, tisztelettel kérjük első sor-

ban nyomdász szaktársainkat, hogy ezen feladatunkban bennünket támogatni szíveskedjenek, olyképen, hogy mint énekesek vagy zenészek működő tagokul belépni vagy azokká magukat kiképeztetni — továbbá mint pártolótagok a kör fennállását biztosítani és minket erkölcsileg is támogatni, — végre hogy ismerőseik között körünknek — ha nem is szakmánkbeli — működő tagokat szerezni szíveskedjenek. A működő tagok illetéke egyelőre, míg némi alaptőkéhez jutunk 20 kr. hetenként, a pártoló tagok ugyanannyit fizetnek és minden egyes nyilvános hangverseny alkalmával hozzátartozóik részére két belépő-jegy ingyenes kiszolgáltatásában részesülnek. Kérjük, hogy ezen ívet kitöltve mielőbb, de legkésőbb 1. év június hó 10-ig beküldjei szíveskedjék, hogy a továbbiakra nézve intézkedjünk és a jelentkező működő tagokat felvételi próbára egybehívassuk. Debreczen, 1896. május 22. Tisztelettel a nyomdászok dal- és zenekörének szervező-bizottsága: Popper Dezső, Somos Árpád, Szabó Károly.

— **Főberugta a ló.** Tegnap délután a nagyerdőn, a népmulatság színhelye közelében, hol a járművek csoportosan várakoztak gazdáikra, vagy vendégeikre, Ladányi Ferencz iparosnak Imre nevű kis fia Molnár István nyíl-utczai lakos gabona kereskedő szekere mellett menvén el, az abba fogott lovak egyike hirtelen felrugott s patájával épen a gyermek fejét érte. A súlyosan sérült fiucsokát beszállították a közkórházba. A fogat kocsisa, Kardos Gyula, ellen a rendőrség megindította a törvényes eljárást.

— **Az 1849—49-iki honvédek a kiállításon.** Az aradi 48-as honvédek egylete kérelmezett a központi honvédegyesülethez az iránt, hogy tegyen lépéseket illetékes helyen arra nézve, miszerint a vidéki agg honvédek testületileg kedvezményes uti és ellátási költség mellett megtekinthessék a kiállítást. A feliratot pártolás végett megküldötték a debreczeni egyletnek is s innen az átirat szellemében a pártoló irat fel is küldetett. Péchy Tamás az országos honvédegyelet elnöke a napokban értesítette a debreczeni egylet elnökségét, hogy a vidéki egyletek kérelme mihamarabb kedvező elintéztést fog nyerni.

— **Kiűntetett debreczeni kereskedő.** Ujabbán Rózsa Lajos szorgalmas, törekvő kereskedőket érte a legmagasabb királyi kegy. Ő felségének a millenniumi kiállításon legutóbb tett látogatása alkalmából feltűnt a Rózsa Lajos szép, pompás kiállítása. A király amint megpillantotta a csinosan díszített helyet, odament s a kiváló izlésről tanuskodó női ruhák és kalapok kiállítója után tudakozódott. Rózsa Lajos nem volt ott s ő felsége Stoll Nándortól, a XIV. csoport biztosától kérdezte, egyik fodoritott ruhát szemlélve:

— Mivel van ez készítve?

— Ez Felső egy új találmányu redőző géppel, melyet Magyarországon most kezdenek meghonosítani. Rózsa Lajos azon kevesek közé tartozik, a ki ezt behozta, — felelte Stoll.

— És ő felsége még egyszer körültekintve az édeklődés hangján kérdezte:

— És hol van a kiállító?

— Állandóan Debreczenben tartózkodik Felső! — felelte Stoll.

— Igen szép, nagyon szép — voltak a király elismerő szavai s azzal tovább ment a csarnokban.

— **Öngyilkos huszár.** A 15. huszárezred egyik deli szép vitézét temették piros pünköszt szombatján a katonai kórházból. Maga vetett véget életének, hogy megszabaduljon a reá váró szigorú büntetéstől, amelyet a katonai fegyelem könnyelmű megsértésével hívott ki maga ellen. Kun András szakaszvezető — így hívták a huszárt, péntekre virradó hajnalban egyik éjjeli mulatóhelyen részeg állapotban nagy skandalumot csapott s az épen odaérkező katonai őrzőjárnak ellene szegült. Kun András reggel nem vonult ki a századdal, hanem, anélkül, hogy bármivel is igazolta volna elmaradását, bezárkózott szobájába. Délben, mikor a gyakorlatról visszajöttek a

huszárok, kapitánya utána küldötte az őrmestert. Az ajtót zárva találta s követelte, hogy nyissa ki. Kun nem engedelmeskedett, hanem szolgálati fegyverével agyonlőtte magát. Mire az ajtót feltörték, már holtan feküdt ágyán. A fegyvert bal kezében szorongatta s szájából patakzott a vér. Kun András H.-Böszörménybe való.

— **Tanulók a kiállításon.** A debreczeni ev. ref. főgymnásium igazgatója az intézet növendékeihez a következő felhívást intézte: „A közoktatásügyi kormány gondoskodott arról, hogy tanári vezetés mellett minden tanuló megtekinthesse az orsz. ezredéves kiállítást. Tanári karunk ennél fogva elhatározta, hogy június hó utolsó hetében, később meghatározandó napon az erre vállalkozó növendékek felviteléről gondoskodni fog. Az utazás Debreczenből és vissza három napi szállás és élelmezés (reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora) és a kiállítási területre szülő belépti jegyek összesen 9 forintba fognak kerülni egy-egy növendékre nézve. Felhívom a tanuló ifjúságot, hogy ez ügyről szüleit a pünkösztől innep folyamán értesítsék s a kik a esportos felmenetelre vállalkoznak, a 9 frt lefizetése mellett osztályfőnökeiknél június 1-ig jelentkezzenek. Igaz, hogy a vidéki tanulók a felmenetel alkalmával már nem lesznek Debreczenben, mivel a vizsgálatok előbb megtartatnak: de az ily növendékek a fölmenetel napjára be tartoznának jönni Debreczenbe a saját költségükön, valamint a kiállítás megtekintése után a kedvezményes vasuti jeggyel csak Debreczenbe lehet visszajönniök s innét ismét saját költségükön kell haza utazniok.”

— **A Ladányi Gyula** sirkövének felállítására alakult bizottság értesíti az érdeklődő közönséget, hogy feladatával elkészült s a sirkövet f. hó 28-án délután 5 órakor kívánja bemutatni; erre az érdeklődőket meghívja. A bizottság elszámolását holnap számunkban közöljük.

— **Somossy orfeuma Debreczenben.** Sz. Dávid István vendéglős tárgyalásokat folytat a fővárosi Somossy-mulatóval az iránt, hogy az ő csinosan berendezett nyári kerthelyiségében az orfeum társaság tagjai két hetenkint váltakozva előadásokat tartsanak. Az ügy már annyira előre haladt, hogy csak a belügyminiszter engedélye hiányzik, a mit pedig ily esetekben nem szokott megtagadni. A nyáron tehát élvezetes estékre van kilátásunk.

— **Adakozás az egyetemre.** A protestáns egyetem javára, ha gyéren is, de még mindig érkeznek adományok Kiss Áron püspökhöz. A mai napon a török-szentmiklósi ev. református egyház küldött egy kétszáz forintról szóló alapító levelet az említett magasztos célra.

A fővárosi drágaság.

— Megnyugtató adatok. —

Azokban a külföldi lapokban, a melyek kezdettől fogva rossz indulattal látták a magyar nemzet ünnepi készülődését, nap-nap után becsmérlő cikkek jelennek meg ezredéves kiállításunk ellen. Nincs más csejünk vele, minthogy az a nemzeti vállalkozás, a mely ma mindnyájunk büszkesége, csufos bukással végződik és evégett nem válogatásak az esz-közökben sem. Nem látták talán fővárosunkat sem, de úgy irnak róla, mint az ázsiai vadság és a keleti szeny fészkeről, a hol bent a városban és kint a kiállításban esupa zsarolók közé jut az idegen. Ennyi hazug ráfogással szemben a kiállítás nemzeti ügyének érdeke megköveteli az őszinte védekezést.

Maga a kiállítás igazgatósága czáfolja meg a riasztó híreket, amennyiben közzéteszi a kiállítási csárdák és vendéglők étel-árát. Alább a táblázat, amelyből csakugyan konstatálható, hogy az ételek árai alig valamivel nagyobbak, mint egyik-másik harmadrangu fővárosi vendéglőben. Van egyetlenegy vendéglő, amely kizárólag exkluzív társaságokra számítva, ezeknek az igényei szerint szabja meg az árait, de még ez a vendéglő is olcsóbb, mint más hasonló kaliberű külföldi étkezőhely. A kiállításon használt étlapok alapján ide iktatjuk az árakat:

Ételek neve	Csárdák			Vendéglők					
	Debreczeni	Balaton	Karikás	Szegedi	Dreher Kommer	Részv.-söröző Lippert	Kir. söröző Petanovits	Polgári söröző Sturm	Drechsler
Levesek:									
Fehér leves	10	10	8	10	10	10	10	10	10
Külön leves	20	15	15	20	20	20	20	20	15
Főzelék hússal	35	30	30	30	30	30	30	30	30
Husételek:									
Marhahus mártással	35	35	35	35	40	40	40	40	40
Gulyás vagy pörkölt	35	40	40	35	—	35	—	35	—
Sültek:									
Sült vagy rántott csirke	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Borjuvés vagy czomb	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Sertéskaraj	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Rostélyos	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Angol rostbőf	60	70	70	70	70	90	—	70	—
Tészták:									
Főtt tészta	30	25	30	25	30	30	30	30	30
Sült tészta (torta)	35	40	40	35	30	30	40	30	35
Egy pohár sör	14	13	13	14	14	14	14	14	14

A sör-kóstolóban egy pohár sör 12 kr. és egy adag szalámi 20 kr.

Az étlapokon kitett árakat minden vendéglős tartozik szigorúan betartani, s azt a pinczért, aki az étlapokon kitett árakat nem respektálja, vagy családi kíséretet követ el, az igazgatóság feljelentés esetén kitiltja a kiállítás területéről.

Az ellenséges indulatu külföldi sajtó ráfogásai készítették nyilatkozatra a budapesti fogadósok és vendéglősök ipartársulatát is. Elnöke Gundel János írta alá a közlésre szánt nyilatkozatot, amelyben azt mondja, hogy minden magyar fogadósnak, vendéglősnek és kávésnak kötelessége volna helyiségeiből kitiltani a rágalmozó külföldi és első sorban a bécsi lapokat. Majd a tendenciózus híresztelésekkel szemben kimutatja, hogy a fővárosban az élelmiszerek ára semmivel sem drágább, mint volt az utóbbi években, mert:

1 kiló ürühus ára	36—70 kr.
1 „ borjúhus	55—100 „
1 „ marhahus (II. minőség)	48—75 „
1 „ hizott hus	60—75 „
1 „ hizott hát és czomb	70—120 „
1 „ hal (kisebb fajta)	30—70 „
1 „ hal nagyobb (ponty, haresa)	90—130 „
1 pár liba	3—5 frt
1 „ csirke	1—160 kr.
2 drb hizott jérece	90—120 „
Tojás 50 drb	1 forint.

Valótlan az az állítás, mondja a vendéglősök elnöke, hogy a budapesti éttermekben és vendéglőkben drágaság uralkodik. Tudtával a főváros területén egyetlenegy vendéglő sem emelte föl a kiállításra való tekintettel árait. Ő is megczáfolja a kiállítási vendéglők drágaságával elriasztó híreket és igen helyesen megjegyzi, hogy már a kiállításon engedélyezett vendéglők számával teremtett konkurrenzia elegendő biztosíték a tulajdonosok nagy vendéglői árak ellen.

Azután védelmébe fogja a budapesti vendéglősök a szobaárak tulságos drágaságát híresztelő bécsi sajtó ellen. A fogadósok többsége, ugymond, kötelezettséget vállalt a kiállítás igazgatóságával szemben az iránt, hogy a szobák árát a kiállítás ideje alatt legfeljebb 33 százalékkal emelik, úgy, hogy jóhírű fogadókban 1 frt 80 krért, 2 frtért szobák ma is kaphatók. Minden idegen a fogadó szobájában megtalálja a hatóság által látványozott árszabást minden mellékköltség feltüntetésével. Ha drágának találja az árat, kérhet olcsóbb szobát, vagy mehet más fogadóba.

A fogadósok elnökének ez a nyilatkozata a végén inkább panaszkodás számba megy. Panaszodik azon, hogy a lakásközvetítő irodák alkalmazottjai ellepik a peronokat és ott fogadják az utasokat, de a fogadók személyzetének nem szabad a vonatok megérkezésére várni. Az az utas, a ki a lakásközvetítő iroda emberét kikerüli, hordárok, vagy lakást ajánló ágensek kezébe kerül. Ezek elébe állnak azzal, hogy a fogadók mind le vannak foglalva, olcsó magánlakást ajánlanak, jóval drágább áron, mint a fogadóban kaphatott volna.

Polónyi Szoboszlón.

Szoboszló, május 26.

A képviselőház nagy névtelenje a pünkösztől ünnepeket választókerülete székhelyén, Szoboszlón töltötte, hogy beszámoljon az ő országot-mentő működéséről.

De bizony a derék lovas-hajduság nem nagyon érdeklődött az ő képviselője iránt, amit Izé ur már megérkezésekor megdöbbenve tapasztalhatott. Az egykori zászlós kivonulásnak, bandériumnak és hosszú kocsisornak hire-hamva sem volt. A vasutnál egy szál ember üdvözölte a képviselő urat igazán egyhangú eljenzéssel.

Valamikor ezrek és ezrek tolongtak Polónyi Géza hallgatására.

Tegnap alig néhány száz ember, — kisinyt, nagyot, választót és nem választót számítva — volt kíváncsi arra, hogy mit beszél. Ezeknek is egy hatod része B.-Ujvárosról jött szociálista volt, akiket Lendvay fegyelmi vizsgálat alatt levő rektor vezetett.

Beszámolójában Polónyi élesen kikelt a néppárt, a mágnások, különösen Zichy Nándor gróf ellen, a ki a vallás zászlója alatt bécsi kétéfjű sasokkal harezol. Izgatólag beszélt a hitbizományok és a papi vagyon ellen, melyet az államnak meg kellene venni s a munkás nép között kiosztani. A kvóta, a bank és közgazdasági kérdésekről tett ismeretes nyilatkozatai után az ujjvárosi szociálisták helyeslései és folytonos eljenzései között az általános választói jogot és népszabadságot követelte. A választási lajstromokba nem juthatnak be csak a hivatalnokok s azoknak atyafiai, a választók száma pedig folytonosan apad.

Végül meghívja az érdeklődőket a félégyházi néppárt június 4-diki gyűlésére, ahol majd megváltik, ki az igaz magyar. Az ezredéves kiállítás látogatását is ajánlotta választóinak néhány meleg szó kíséretében.

Hetey pártelnök megköszöni a Polónyi hazafias beszédjét s a függetlenségi-kör nevében felajánlja Polónyinak a jelöltséget a legközelebbi választásra, Polónyi ezt köszönettel elfogadja. Az ujjvárosi szociálisták tiszteletére Polónyi bankettet rendeztetett. (Sz.)

Betegen.

Harangoznak pünköszt első napjára.

Hallgatom a harangszót, busan, egyedül betegen.

De mintha nem a nagytemplom hatalmas harangjának kongása zugna fülembe. Mintha tiszta ezüst szavu két kis harang csengő zenéjét hallanám. Mintha otthon volnék nyájas kis faluban, szerető meleg szivek között, igaz örömben, vidám boldogságban, ezen a legesudásabb emlékü, ezen a legbarátságosabb, ezen a májusi ünnepen.

Harangoznak pünköszt első napjára.

Diszbe öltözöttek, kenetteljes arccal, lassu, ünnepélyes léptekkel jönnek a templomba.

Jön az egész falu — azt lehet mondani.

És amint kiállok a riberbokorral megkék liliummal szegélyezett rácsos kerítés mellé, megáll mindegyikük elmondani a jó kívánságát:

— Engedje az Isten, hogy számos szent pünköszt ünnepeket érthessünk, ennek hátralevő részét is tölthessük el erőben, egészségben. Szívesen kívánom.

Most meg nincsen senki, senki, aki rám nyissa az ajtót, aki boldog ünneplést kívánjon.

Sugár magos a toronynak teteje. Aranyos, nagy csillaga olyan szépen játszik nap-sugarával.

Ott a tövében, az akáczfával beültetett zöldgyepes dombon megáll a falu népe, csak az öregek húzódnak be a templomba, akiknek lelke nagyon szomjuhozik az énekszót után. Aztán rákezdnek valami istenes zsolnárt és rekedtes, remegő hangjuk belévegyül a harangok csilingelésébe.

A többiek kinnmaradtak a fennállóig. Míg a kántor messzeható érczes hangján elkezd: E pünköszt ünnepeben.

Akkor megyünk mi is a templomba. Mindnyájan — a cselédekkel együtt. Nem marad az egész háznál egy emberi lény.

És most itt kell feküdnöm mozdulatlanul. Nem mehetek én az isten házába.

Urvaosora osztás is van — eltart az isteni tisztelet majd tizenkét óráig. — Hanem azért — én nem tudom micsoda fensőbb erővel szövetkezik az én jó édes anyám — fél kettőre már készen az ebéd. Még pedig milyen ebéd! Kolozsvári káposzta, vagy összerakott krumpli, porhanyó lepény, öntött palaesinta, vagy épen rizskók csokoládésatával biztosan van az étlapon.

És most nekem azon kell tünődnöm, vajjon főtt marha hust hozassak-e inkább] a vendéglőből, vagy savanyu káposztát?

Az ebéd alatt aztán megérkezik Ádi, a vén cigány, bandástul, ünnepet köszönteni. Nagy banda, erős banda: heten vannak benne. És ráhúzzák a dunári valezert. Az öreg még ott maradt el. Mert süket az istenadta, mint a föld. A többiek tudják mind az új nótákat: a regiment-marsot is, meg a balatoni nótát is, sőt az öreg is eltanulta a fiától, az ujjá rakásáról, de már ő csak a maga nótáit szereti játszani. És ha így ünnepélyes alkalommal ő maga áll a banda elebe, csak az ő tizesztendős nótáit játszik. Ilyenkor úgy tetszik az öregnek, mintha megnyílnának süket fülei, mintha ő maga is hallaná, amit muzsikál: „Kis esolnakom, a Dunán lengedez“ . . . „Buza között, dülő uton megy a lány“ . . . meg „Dali, dali haj“ . . .

Most meg olyan mélységes csöndesség van körülöttem. Legfeljebb, ha dalolnék magamnak valamit. De azt egészséges ember sem bírja hallgatni.

Fekszem elhagyatva, búsan, egyedül. Felém se jön senki, nem is tudják, hogy beteg vagyok.

Talán ha tudná egy kis barna lány, talán megsajnálna, talán imádkozna értem. Akkor meggyógyulnék.

. . . Ezzem azt az imádságos kis szídat. . .

(nb.)

Táviratok.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

Az új választások.

Budapest, május 26. Mind erősebben tartja magát az a hír, hogy az általános választások ősszel lesznek, még pedig legkésőbb októberben.

Lauka Gusztáv millenniuma.

Nagybecskerek, május 26. A köztünk élő Lauka Gusztáv koszorus írónak nevezetes meglepetést okozott az itteni — takarékpénztár: megküldte neki — 300 frtos váltóját azzal a hő kívánsággal, hogy a többi takarékpénztárak is hasonlóképp kedveskedjenek az aggastyánnak, aki éveken és váltókban, valamint humorba ép olyan gazdag, mint aminő fogyatékos pénzneműekbe. A többi takarékpénztárak eddig nem nyilatkoztak, — nem is igen fognak úgy, valószínűleg, amint kívánatos.

A pünköshti forgalom.

Budapest, május 26. Vasárnap a fővárosba mintegy 20000 idegen érkezett s körülbelül ugyanennyire megy a kirándulók száma is. Az idő, leszámítva tegnap este egy kis esőt, — nagyon kellemes volt és minthogy a hivatalos adatok még hiányoznak, csak hozzávetőleg mondható, hogy a kiállítás pünköszt első napján legalább 100,000 ember látogatta meg s valószínűleg nem sokkal kevesebb tegnap.

A bécsi Derby.

Budapest, május 26. Bécsben rendkívüli érdeklődés mellett futtatták le tegnap a Derby-díjat, a 100,000 kvronás nagy díjat, melyet *Hunyady* Imre gróf „*Weathercock*“-ja nyerte meg óriási tetszés mellett. Valószínűleg igen nagy kvótát fog fizetni. II-ik volt *Ganache*, III-ik *Dandár*.

Czuczor Gergely emléke.

Budapest, május 26. A központi papnevelő intézet növendékei tegnap délután millenniumis ünnepséget rendeztek, a mely alkalomból leleplezték az intézeti infirmáriában Czuczor emléktábláját. E helyütt irta ugyanis Czuczor Gergely az „Augsburgi ütközet“ című költeményét. Az ép oly kegyeletes, mint hazafias növendékpapok fényes ünnepén nagy, előkelő közönség volt jelen, mely annyira megtöltötte a tágas termet, hogy a férfiak nagy része már a ruhatárba és a folyosóra szorult. — Legjobban a programm azon pontja tetszett, mikor az énekkar Révay Tibor zongorakisérére mellett előadta *Csáky* Adorján gróf „*Ezer év emléke*“ című szerzeményét, melyet László Lajos II. é. h. h. nagy zenei ismerettel, fülbemászó magyar motívumokból megszécsített. Elnöki zárzó után Cselka Nándor püspök intézett buzdító szavakat a növendékeket.

Nagy idők tanuja.

Budapest, május 26. Esztergomból jelentik: E hó 23-án halt meg Esztergomban, 90 éves korában Vargha Benedek kir. tanácsos, a megyének a 60-as években volt alispánja s egyike azon keveseknek, kik az 1848-i országgyűlés tagjai közül napjainkat is megélték. Szentanuja volt Lambert gróf meggyilkoltatásának, a melyre nézve őt is kihallgatták. (Vannak, kik a szabadelvű híres Balogh János barsi követ későbbi üldöztetését egyenesen az ő vallomásának tulajdonítják.) Az elhunyt különben minden tekintetben érdekes és tipikus alakja volt a régi jó időknek. Jó módu ember lévén, gondtalan töltötte

egész életét: barátai, kiknek egész udvara vette körül, csak a legutóbbi időben kezdtek a már gyermekké vált öreg ur vendégszerető házából elmaradozni. Fialtal korában ritka szép ember volt s később agg koráig szenvedélyes tisztelője a szép nemnek. Kalandjairól egész legendák keringenek a vármegyében. Mindenki ismerte s aki ismerte, szerette és halálát bizonynyal igen sokan fogják fájlalni, tán az egy Hecht szőlgyéni birtokost kivéve. Az öreg Vargha ugyanis — egyedül állván 70 éves korában, volt bérldjének Hechtnek eladta szőlgyéni kis birtokát azzal a kikötéssel, hogy vételár helyett egész haláláig évi 3000 frt járadékot fizessen. A bérld, tekintettel az öreg ur agg korára, szívesen ráállt az alkura, ez pedig megtette neki azt a szívességet, hogy a legjobb egészségben elélt még 20 esztendeig.

CSARNOK.

Judith.

A Debreczeni Ellenőr részére

Irtta: **Koncz Akos.**

(Folytatás.)

Judithnak még nem voltak tört reményei. Hiszen összes multja gyermekéveiből állott, a jelenben megelégedettnek érezte magát, a jövődőt pedig a jó Isten végtelen bölcseséggel elrejtette szemek elől. És mint említettük, a bájos gyermekén mindig bizonyos borulat volt észrevehető. A zajos multságokat, gyermekes időtöltéseket nem szerette, neki csak három kellett: a szülői kör, az ima és virágai. Imádkozott szülői jólétéért s ápolta virágait, melyek annyira hasonlítottak hozzá szeretetből. Örült a nyíló nefelejts kék virágának s leste minden egyes rózsátó fakadását. Könyvet véve kezébe leült a virágos kertbe és úgy elmosolygott azokon a bohó virágokon, melyek színes fejcsékjüket mintegy hódotatul a langyos szellő érintésére meghajtották.

Ábrándos lelkületére kétségkívül nagy befolyással volt a szeretet, melylyel a költészet iránt viseltetett. Amit olvasott, azt át is érezte s addig nem tette le a megkezdett könyvet, míg azt egészen fel nem dolgozta eszével és szívével. A költői érzelmek áthatották lelkét, minden gondolatot szíven szűrt keresztül, az alakok és jellemek bensőjében megelevenedtek s ő ezekkel beszélt, mulatott, sirt és mosolygott.

Gondos édes anyja nagyon szíven hordta leánya szellemi kiképzetésének ügyét és éppen ezért maga válogatta meg azon műveket, melyeket leánya kezébe adott. Jól tudta, hogy amilyen olvasmányaink szelleme, olyan lesz idővel gondolkozásunk is. Komoly, tartalmas, az elmét nem fárasztó, de a szívet nemesítő munkák kerültek így Judith kezébe. Nem vágyott azon selejtes regények után, melyeknek befolyása annyi később bekövetkezett családi drámának, öngyilkosságnak vagy legalább apathiának váltak szülőanyjává. Ezek a férczmunkák nem a szívre, nem az észre, hanem az idegekre hatnak és eredményük romboló, mert az erőltetett és valószínűtlen mese szövevényei megzavarják főleg a gyermekleány lelkét és benne a fennálló viszonyokkal való elégedetlenség magvait hintik el. Az ifju szív mind igaznak hiszi az elmondottakat, vágy támad lelkében azok elérhetősére s mikor az élet kiméletlen kezekkel tépi szét az ábrándokat, s fagyos kézzel rámutat a valóra, beáll a lélek boruja, melyet oly bántó látni a gyermekleány lelkén, mint fészlő rózsabimbón a küzdelmet burkaiból kikelni. Hányszor olvastunk már fiatal élet kialakásáról, melynek utolsó szava annak neve volt, ki

